

علی مزروعی خبرنگار گروه سیاست

همان روزی که ترویکای اروپایی و آمریکا در شورای امنیت سازمان ملل، اسنبپک را فعال کرده و مانع از آن شدند تا قطعنامه‌های ۶گانه تحریمی علیه ایران به طور کامل لغو شود، ایران، چین و روسیه به این اقدام واکنش نشان داده و حتی نماینده روسیه اعلام کرد که روند فوق را که خارج از قواعد حقوقی در برجام پیگیری شده بود به رسمیت نمی شناسد. پیش از آن نیز اوایل شهریورماه، ۳۰ کشور ایران، چین و روسیه طی نامه‌ای به رئیس دوره‌ای شسورای امنیت اقدام غیرقانونی تروئیکا و آمریکا را به اطلاع او رسانده و تأکید کرده بودند که رئیس شورا وظیفه‌ای برای اعلام بازگشت تحریم‌ها ندارد. حالا با گذشت حدود یک ماه از این واکنش‌ها روز گذشته ایران طی یک نامه به دبیرکل سازمان ملل و رئیس شورای امنیت پایان قطعنامه ۲۲۳۱ را اعلام کسرد. وزارت خارجه طی بیانیه‌ای دراین باره اعلام کرد: «با پایان رسمی برجام و قطعنامه ۲۲۳۱ در ۲۶ مهر ۱۴۰۴، موضوع هسته‌ای ایران باید از دستورکار شورای امنیت خارج شود. « اکنون یک دعوی سیاسی بر سر بازگشت تحریم‌های ایران شکل گرفته است. طرف غربی با بسیج کردن متحدانش به دنبال مشسروعبت بخشی به ۶ قطعنامه تحریمی احیا شده است و ایران و متحدان شرقی اش نیز به دنبال مشروعبت بخشیدن به لغو این تحریم ها هستند. اکنون قراردادهای حقوقی که توسط طرف غربی زیر پا گذاشته شدند قدرت تعین تکلیف مواجهه جهانی با برنامه هسته‌ای صلح آمیز ایران رانداشته و به همین دلیل چانه زنی‌های سیاسی پشت پرده آغاز شده تا اعتبار سوخته شورای امنیت که برای منافع غرب خرج شده بود بار دیگر احیا شود. اقدام ایران، روسیه و چین اعضای شورای امنیت را در تداوم استفاده ابزاری از این شورا دچار چالش خواهد کرد و به دو کشور قدرتمند بلوک شرق این اجازه را می دهد که برای تداوم همکاری‌های اقتصادی و امنیتی با تهران توجیه سیاسی و حقوقی داشته باشند.

استناد ایران به بند۸ قطعنامه۲۲۳۱

روز گذشته سیدعباس عراقچی طی نامه‌ای به دبیرکل سازمان ملل و رئیس شسورای امنیت اعلام کرد: «قطعنامه ۲۲۳۱ (۲۰۱۵) شورای امنیت، مطابق با مفاد صریح خود، در تاریخ ۱۸ اکتبر ۲۰۲۵ به‌طور قطعی منقضی و خاتمه یافته است.» وزیر خارجه کشور مان در این نامه بند ۸ قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت را محل استناد قرار داده است که مطابق آن: «۱۰ سال پس از روز توافق برجام، به نحوه تعیین شده در برجام، تمام مفاد این قطعنامه باید لغو شود و هیچ کدام از قطعنامه‌های مذکور در بند ۷ (همان قطعنامه‌های ۶گانه) نباید اجرا شوند.» مطابق این بند همچنین شورای امنیت رسیدگی به موضوع هسته‌ای ایران را پایان داده، و موضوع «عدم اشاعه» از فهرست موضوعاتی که در دستورکار شورای امنیت قرار دارند، خارج می شود. عراقچی همچنین طی پستی اعلام کرد: «ایران به عنوان یک امضاکننده NPT صرفاً به حقوق و تعهدات خود تحت این معاهده پایبند خواهد ماند.» عراقچی که با این توییت رسماً پایان نظارت‌های فرایه‌دانی در برجام را اعلام کرده است، تشریح کرد: «همکاری با آژانس بین المللی انرژی

در حالی که دولت قصد خود ترمیمی ندارد بحث تغییر وزرا در مجلس هم فعلاً مسکوت مانده است

چه کسی از قطار دولت پیاده می‌شود؟

زهرا طیبی خبرنگار گروه سیاست

یک سال و دوماه از شروع به کار دولت گذشته و موضوعی که پاسور همچنان با آن مواجه است، پرونده ترمیم کابینه است. با وجود نارضایتی‌هایی که از اقدامات برخی وزرا وجود دارد؛ اما به نظر نمی‌رسد دولت انگیزه‌ای برای ترمیم کابینه و قوی‌تر شدن دولت داشته باشد. بهارستانی‌ها در سایه این بی‌رغبتی دولت، نامه استیضاح چند وزیر را به هیئت‌رنیسه ارسال کردند. آن‌طور که علیرضا سلیمی، عضو هیئت‌رنیسه مجلس می‌گوید نامه استیضاح ۴ وزیر (نیرو، راهو شهرسازی، کار و صمت) به هیئت‌رنیسه ارجاع شده و فرایند استیضاح وزرا در حال بررسی است و فعلاً به کمیسیون‌ها ارجاع نشده است. در گفت‌وگویی که با برخی از امضاکنندگان نامه استیضاح دو وزیر کار و راه‌داشتیم، به این موضوع اشاره کردند که فعلاً خبری از ارسال درخواست به کمیسیون‌ها نیست. دوفتر از اعضای هیئت‌رنیسه مجلس هم به این موضوع اشاره کردند که «استیضاح وزرا فعلاً در هیئت‌رنیسه باقی مانده است.»
مجموع این موارد نشان می‌دهد که ترمیم کابینه چه از جانب دولت چه از سمت بهارستانی‌ها مسکوت باقی مانده و بلا تکلیف است. آن‌طور که شواهد نشان می‌دهد، نه دولت انگیزه‌ای برای اعمال تغییرات در کابینه دارد، نه مجلس جدیت لازم برای فراخواندن وزرا به بهارستان را دارد و فعلاً با امروز رفتار کردن، ارجاع استیضاح وزرا به کمیسیون‌ها را مسکوت گذاشته است. اما نکته عجیب‌تر آن است که در سایه کم‌توجهی دولت، وزرایی هم که استیضاح آن‌ها در دستور کار مجلس قرار دارد، تلاشی برای پاسخ و توجیه نمایندگان نسبت به عملکرد خود ندارند و به سیاسی خواندن این استیضاح‌ها از جانب نمایندگان مجلس، اکتفا کرده‌اند.

جلسه‌ای که میدری نیامد

احمد میدری، وزیر کار از وزرایی است که نامه استیضاح او به هیئت‌رنیسه ارجاع شده است. روز گذشته یکی از رسانه‌ها به نقل از عباس گودرزی، یکی از امضاکنندگان نامه، نوشت که طراحان استیضاح پیش از ارسال نامه استیضاح از میدری برای حضور و گفت‌وگو با نمایندگان دعوت کردند؛ اما در جلسه حاضر نشدند و نمایندگان هم در غیاب توضیحات‌وزیر، نامه‌را به هیئت‌رنیسه ارجاع دادند. اما این خبر به‌تازگی در رسانه‌ها منتشر شده است. عباس گودرزی در گفت‌وگو با «فرهیختگان» تأیید کرد: «این جلسه پیش از ارجاع نامه به هیئت‌رنیسه برگزار شده بود و مربوط به حالا نبوده است.» با وجود آنکه ابهاماتی از جانب نمایندگان در مورد عملکرد وزیر وجود داشته و میدری می‌توانست با حضور در جلسه و گفت‌وگو به برخی ابهامات پاسخ دهد، در جلسه حاضر نشده تا نمایندگان هم در غیاب پاسخی درست، نامه را به هیئت‌رنیسه ارجاع دهند.

استیضاح سیاسی وزیرراه؟

فرزانه‌صادق مالوالا جردیکی دیگر از وزرایی است که استیضاح او از جانب نمایندگان مجلس در دستور کار قرار گرفته است. مالوالا در به‌جای آنکه پاسخی روشن و قانع‌کننده به نمایندگان مجلس در خصوص درخواست استیضاح بدهد، آن را سیاسی خوانده و گفته: «آن‌هایی که این استیضاح را دنبال می‌کنند بهتر می‌توانند

ایران، چین و روسیه از امروز رسماً ادامهٔ تحریم‌ها را غیرقانونی می‌دانند

منقضی شد؟

اتمی فقط در چهارچوب توافقنامه جامع پادمان و مطابق با قانون اخیر مصوب مجلس ایران ادامه خواهد داشت. « مطابق قانون اخیر مجلس تصمیم‌گیری در مورد هماهنگی‌ها و مجوز بازرسی‌های آژانس از تأسیسات هسته‌ای به شورای عالی امنیت ملی واگذار شده است.

استدلال‌های ایران برای نامشروع دانستن استفاده از اسنبپک

ایران به طور کلی ۲ استدلال مهم برای مشروعبت‌زدایی از فعال‌سازی اسنبپک را مطرح می‌کند. نخستین استدلال این است که طرف اروپایی نیز همچون آمریکا به تعهدات خود عمل نکرده و حتی با وضع تحریم‌های جدید علیه ایران بر خلاف برجام عمل کرده است، بنابراین حقی برای اتهام‌زنی به ایران در مورد عدم پایبندی به برجام ندارد. استدلال دیگر ایران این است که طرف‌های اروپایی همین اقدام غیر مشروع خود را نیز از مسیر طراحی شده در برجام طی نکرده و با دور زدن اعضای شورای برجام مستقیم به شورای امنیت رجوع کرده‌اند. مطابق برجام هر کدام از طرف‌های برجام به غیر از آمریکا که رسماً از آن خارج شده است باید شکایت نقض تعهدات را به «کمیسیون مشترک برجام» (مشکل از نمایندگان ایران (۱+۵) ارائه می‌داد. اگر بعد از طی شدن فرایند بررسی در کمیسیون مشترک که حداکثر ۳۵ روزه طول می‌انجامید مشکل همچنان حل نشده باقی می‌ماند. آن زمان موضوع به شورای امنیت ارجاع داده می‌شد؛ اما طرف‌های اروپایی بدون طی کردن این فرایند جهت تسریع امور و بازگردن قطعنامه‌های تحریمی، پرونده ایران را مستقیماً به شورای امنیت بردند. اکنون نیز ایران، روسیه و چین ضمن

به رسمیت شناختن بازگشت قطعنامه‌های تحریمی معتقدند قطعنامه ۲۲۳۱ هیچ‌گونه صلاحیت یا اختیاری به دبیرکل یا دبیر خانه سازمان ملل متحد اعطا نمی‌کند تا نسبت به تشخیص، اعلام، اعمال مجدد یا بازگرداندن قطعنامه‌هایی که طبق بند عملیاتی ۸ خاتمه یافته‌اند، اقدام کنند.

اجرای اسنبپک را وزنه سیاسی تعیین تکلیف می‌کننده ماده حقوقی

اتهام‌زنی به ایران در مورد عدم پایبندی به برجام آن هم توسط دولت‌هایی که خود از ابتدا به این توافق پایبند نبوده‌اند باعث شده تا اجماع جهانی علیه ایران شکسته شود و حتی در شورای امنیت نیز ۴ کشور با بازگشت قطعنامه‌های تحریمی علیه ایران همراه نشدند. دو کشور چین و روسیه به قطعنامه پیشنهادی رئیس شورا در مورد تعلیق تحریم‌های ضد ایرانی رأی مثبت داده و پس از رأی نیاوردن این قطعنامه خود قطعنامه‌دیگری ارائه‌دادند. دو کشور پاکستان و کره جنوبی نیز به عنوان اعضای غیر دائم شورای امنیت به این دو قطعنامه رأی مشتع داده و با رأی منفی ۱۱ عضو دیگر همراه نشدند. این عدم اجماع نشان‌داد که ظرفیت سیاسی خوبی وجود دارد که ایران بتواند با دیپلماسی کشورهای جهان را از پایبندی به ۶ قطعنامه تحریمی شورای امنیت بازدارد. در همین راستا وزیر خارجه طی نامه‌ای به دبیرکل سازمان ملل و رئیس شورای امنیت تصمیم ۱۲۱ کشور عضو جنبش عدم‌تعهد مبنی بر پایان یافته دانستن قطعنامه ۲۲۳۱ را اعلام کرد و دراین باره نوشت: «در نوزدهمین نشست وزرای امور خارجه جنبش عدم تعهد که در تاریخ‌های ۱۵ و ۱۶ اکتبر در کامپالا پایتخت اوگاندا برگزار کردید، ۱۲۱ کشور عضو این جنبش در سند نهایی

مصطفی کواکبیان و ابوالفضل ظهروهوند به دلیل اظهارات غیرواقعی محکوم به حبس و عدم فعالیت رسانه‌ای شدند

پلمب نمایندگی فیک‌نیوز

عبرت‌ی برای سایرین

این احکام در چهارچوب قوانین ایران قابل بررسی‌اند. ماده ۶۹۸ قانون مجازات اسلامی، نشر اکاذیب را جرم‌انگاری کرده و مجازاتی مثل حبس یا جریمه برای آن در نظر گرفته است. ماده ۵۱۳ هم تشویش اذهان عمومی را قصد اخلاص و امنیت ملی را جبرم می‌داند. در مورد کواکبیان، عدم ارائه مدارک معتبر پس از احضار، نقض اصول حرفه‌ای روزنامه‌نگاری است. او به عنوان مدیر مسئول یک روزنامه، موظف بود پیش از طرح چنین ادعاهای حساسی، صحت آن‌ها را بررسی کند. تکرار ادعاها در یک برنامه اینترنتی، نشان‌دهنده بی‌توجهی به مسئولیت رسانه‌ای است که نه تنها اعتبار شخصی او را زیر سؤال برد، بلکه به اعتماد و افکار عمومی هم ضرر به‌زد.

پرونده ظهروهوند اما لایه‌های پیچیده‌تری دارد. اصل ۸۶ قانون اساسی به نمایندگان مجلس در ابفای وظایف نمایندگی مصوبیت می‌دهد، اما هیئت نظارت صراحتاً اعلام کرد که اظهارات او خارج از این چهارچوب بوده است. این موضوع، مرز باریک بین آزادی بیان نمایندگان و مسئولیت آن‌ها را در قبال امنیت ملی نشان می‌دهد. ظهروهوند در واکنش به حکم، آن را معیار با قانون اساسی خواند که خود بحث‌های حقوقی جدیدی را دامن‌زد است. نمایندگان مجلس به عنوان قانون‌گذاران، باید الگوی برای رعایت قانون باشند نه اینکه بودن در تتر رسانه‌ها را اولویت قرار دهند و با اعصاب و روان جامعه بازی کنند.

مجلس نباید زمینه‌ساز فیک‌نیوز شود

شاید این موضوع برای برخی یک پرونده قضایی معمولی به نظر برسد که گاهی مسئولان را درگیر و آن‌ها را ناچار به عذرخواهی و استعفا می‌کند؛ اما وقتی پای نمایندگان و کسانی که تریبون رسانه‌ای دارند وسط می‌آید، بحث فراتر از قانون و وارد حوزه اخلاق و مسئولیت اجتماعی می‌شود.

در دوره‌ای که فیک‌نیوز و شباهت‌بی‌پشتوانه فضای عمومی را پر کرده‌اند، انتظار می‌رود کسانی که بارآی مردم به مجلس را یافته‌اند یا سال‌ها در رسانه‌ها فعال بوده‌اند، استانداردها بالاتری از خود نشان دهند. اما چه می‌شود کرد وقتی نماینده‌ای که باید قانون‌گذار و پاسدار شفافیت باشد، خودش درگیر انتشار اطلاعاتی می‌شود که نه تنها مستند نیست، بلکه به اعتبار جامعه آسیب می‌زند؟
ظهروهوند و کواکبیان با این کارها نشان دادند که تفاوت میان آزادی بیان و زدن حرف بی‌اساس هنوز برای برخی مفهوم واقعی ندارد. آزادی بیان، وقتی سازوکارش درست عمل کند، ستون اصلی جریان آزاد اطلاعات است. این ستون، خبرنگارو نماینده‌را در مسیری قرار می‌دهد که بدون ترس از فشارهای غیرقانونی، حقیقت را منتقل کنندت. اما وقتی همان افراد به جای ترویج شفافیت اقدام به انتشار اطلاعات غلط می‌کنند، نه تنها آزادی بیان را زیر سؤال می‌برند، بلکه راه جریان آزاد اطلاعات را هم می‌بندند و با هر حرف بی‌اساس، سنگی بر مسیر شفافیت و اعتماد عمومی می‌گذارند. نکته احکام صادره این بود که مسئولیت، تنها نخستین بر کرسی مجلس یا فعال سیاسی بودن و رسانه‌داشتن نیست؛ مسئولیت واقعی، دربره کنه کنی برای مسئولان و فعالان، جلوگیری از ترویج اطلاعات غلط است. در غیر این صورت، حتی اگر نیت دلسوزانه‌ای هم وجود داشته باشد، تبدیل به ابزاری برای فیک‌نیوز می‌شوند و فضای عمومی را مسموم می‌کنند.

در روزگار مدرن که اطلاعات با سرعت نور جابه‌جایی شوند، محکومیت دو چهره سیاسی شناخته‌شده به حبس آن هم به دلیل اظهارات رسانه‌ای نمی‌تواند بی‌توجه بماند. مصطفی کواکبیان، نماینده سابق مجلس و مدیر مسئول روزنامه مردم‌سالاری، به ۱۴ ماه حبس تعلیقی (به مدت چهار سال) و دو سال ممنوعیت فعالیت رسانه‌ای محکوم شده است. ابوالفضل ظهروهوند، نماینده فعلی تهران در مجلس نیز به سه ماه و یک روز حبس تعلیقی (به مدت سه سال و دو سال ممنوعیت رسانه‌ای محکوم شده است. این احکام که بر اساس شکایت دبیر خانه شورای عالی امنیت ملی صادر شده، ناشی از اظهاراتی است که مستقیماً امنیت ملی را تهدید کرده‌اند.

حاشیه‌سازی‌های یک مدیرمسئول

ماجرای از جایی شروع شد که مصطفی کواکبیان، فعال سیاسی اصلاح طلب و نماینده پیشین مجلس، در یک برنامه تلویزیونی ادعای عجیبی مطرح کرد. او مدعی شد یک خانم (با ۱۲۰ فرد بسیار مهم مملکت همخوابگی داشته است» این ادعا که بدون مدرک و مستندات مطرح شد، مثل بمب در فضای رسانه‌ای ترکیب و واکنش‌های منفی شس‌شدلی به دنبال داشت و دستمایه رسانه‌های ضد ایرانی شد. قوه قضائیه وارد عمل شد و کواکبیان را برای ارائه شواهد احضار کرد. اما او وقتی توانست مدارک معتبری ارائه دهد، دادسرا کیفرخواست صادر کرد و پرونده به دادگاه رفت.

کواکبیان که درس عبرت نگرفته بود، ادعاهایش را در یک برنامه اینترنتی دیگر، وایست‌به به یک مؤسسه مطبوعاتی تکرار کرد. این بار نه تنها خودش، بلکه رسانه میزبان هم به در درسر افتاد. پس از بررسی در دادگاه، حکم صادر شد: ۱۴ ماه حبس که به مدت ۴ سال تعلیقی است، همراه با ۲ سال ممنوعیت از هرگونه فعالیت رسانه‌ای، از مصاحبه‌بارادیو و تلویزیون گرفته تا انتشار مطلب در پایگاه‌های خبری. مدیر مسئول رسانه‌ای که این ادعاها را منتشر کرده بود نیز به پرداخت جریمه نقدی محکوم شد. البته این احکام قابل تجدیدنظر هستند.

عضو کمیسیون امنیت ملی علیه امنیت ملی

در پرونده‌ای دیگر، ابوالفضل ظهروهوند، نماینده فعلی تهران در مجلس شورای اسلامی، به دلیل اظهاراتی در یک گفت‌وگوی اینترنتی به اتهام تشویش اذهان عمومی محکوم شد. او در صحبت‌هایش به موضوعی حساس درباره «جنگ تحمیلی ۱۲ روزه» اشاره کرد که مقامات قضایی آن را خلاف امنیت ملی دانستند. این اظهارات، با شکایت دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی و اعلام جرم دادستانی تهران مواجه شد. طبق قانون، هیئت نظارت بر رفتار نمایندگان مجلس بررسی کرد و اعلام‌داشتست که این سخنان در چهارچوب وظایف نمایندگی ظهروهوند نبوده است. پرونده به دادگاه رفت و نتیجه شد ۳ ماه و یک روز حبس تعلیقی به مدت ۳ سال، همراه با ۲ سال ممنوعیت فعالیت رسانه‌ای. مدیر مسئول رسانه‌ای که این اظهارات را منتشر کرد نیز به جریمه نقدی محکوم شد. این حکم هم قابل تجدیدنظر است.